

Юлія ГРУШЕВСЬКА – молода письменниця, художниця, педагог. Народилася 11 лютого 1991 року в місті Кременчуці на Полтавщині в російськомовній родині. Проте навчалася в українській школі, тож із дитинства комфортно почувається в середовищі білінгвізму. Справжнє прізвище Глаголь, але для творчої праці обрала псевдонім.

Закінчила Кременчуцьке педучилище імені А. С. Макаренка за спеціальністю «вчитель молодших класів, керівник гуртка образотворчого мистецтва». Хоч у художній школі не вчилася, має хист і стійкий потяг до малювання. Мріяла після училища здобувати фах режисера кіно і телебачення, навіть без схвалення батьків подавала документи в університет імені І. К. Карпенка-Карого – два роки поспіль. Однак у списку зарахованих себе не знайшла... «Ось так закінчилась моя пригода в Києві», – розповідає.

2014 року захистила диплом бакалавра на факультеті філології та журналістики Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Сюди привела її любов до слова.

Писати почала ще з дитинства. Першими книжечками були саморобки на тему природи, переважно проза та вірші. Років до сімнадцяти щомісяця писала принаймні по віршу, потім інтерес обірвався, сьогодні він розпалюється з новою силою: «Маю безліч ідей, загалом – на тему фантастики, сенсу життя та релігії. Побажаю книги, які розглядають глибокі почуття та сучасні теми і не слугують тільки розвагою...» Друкувалася в кременчуцькій періодиці.

Пропонуємо читачам один із творів драматично-фантастичного циклу літератури.

ВОЛОДАРКА ХОЛОДУ

За крижаним обличчям

Вечір. Сніг тихо падав великими пухкими пір'їнами, запорошуючи лісові дерева. Махнули чорні крила, їх ляскіт пролунав, приземлилися лапи, гілка колихнулась, і купка снігу солодко посипалася додолу, бо сніг – як цукор, проте легенький.

Мовчання.

– Вороно, лиш поглянь, се ти одна вирізняєш собою мій неосяжний світ із білого простору. Тобі не страшно? – обізвалася перша.

– Кар-р!

Вуста, ледь рожеві, посміхнулися.

– Ти мови не маєш, отже, не боїшся. Дуренька, се ж бо не цікаво, але, якщо ти тут, то, свідчить, так вже треба, то, значить, я існую. Реально й нецікаво. Якщо я голос тобі дам, уміння говорити?

– Я буду ненавидіти тебе! – враз мовила Ворона. – Служить тобі не хочу, – заявила.

Округлі брови ледь-ледь піднялися.

– Чому?

– Так холодно в твоєму світі.

– Змерзла? Бо ти тут одна чорна. Мені ж одинаково.

Ворона обтрусилася:

– У тому й річ, що байдуже тобі.

Уві сні.

Ще можу мислити, тому хочу прокинутись

Голі блакитні стіни відсторонювали, і я примостилася на кріслі для відвідувачів. Щось сіре, схоже на туман, клубочилось у всіх закутках. Здавалося, воно інколи спостерігало за мною, тому я намагалася якомога менше рухатися.

Не люблю блакитні стіни. Колись у лікарні я бачила фіолетові. Гарний колір, і приємно там було перебувати. Чому ж я потрапила до кімнати з блакитними стінами? Мабуть, усі так хвилювалися, що забули про цю мою примху.

Я сиджу тут днів шість і вже знаю кожну тріщинку в стелі. Спочатку було страшно, але до всього звикаєш. Дні і ночі минають однаково. Простір бачиться в невиразних тонах, можливо, виною тому мла. Часом до мене заходять лікарі або медсестри, часто приходять матір, сумна, у своєму діловому костюмі. Отже, працює... Але мені важко зрозуміти, що вони говорять. Голоси тануть, звуки розтягуються. Насправді, тут тихо, проте ця тиша не така, до якої ми звикли. Вона має свій голос, і він говорить зсередини. Я не прислухаюся до нього, я ще тут і найбільш за все хочу прокинутися. Напружую скроні, зажмурюю очі, відчуваю, як важкість стискає голову, як теплі мурахи пощипують руки.

Я намагаюся дотягнутися до свого тіла, але не знаходжу його.

Розплющую очі – так, це правда, я навіть його не бачу. На тому місці, де повинно стояти ліжко, – порожнє й темне жахливе провалля. Сірий туман хіхікає по закутках.

– Замовкни! – не витримую я.

Замовк. То й добре. Невже він гадає, що я довіку буду його боятися? Даремно сподівається. Хоча... до віку? До якого?

Відчай, закипаючи, заливає мені горло. Ні, я ж не мертва, не мертва, я тільки сплю.

Руками хапаюся за волосся.

Стук.

«Що це?»

Кап.

«Це вода». Вода – єдине, що лишилося незмінним. Її звук так само чистий, сяйво таке ж ясне. Звідки вона тут? Хтось забув добре закрити кран.

«Чому?» До мене легко підпливає духмяний, свіжий аромат.

«Квіти. Хто приніс їх сюди?» Я знаю, це мій брат. Шкода, що не зможу подякувати.

Туман заклубочився біля крісла, дістав звідкілясь круглі жовті очі і знизу вгору витріщився на мене. Напевне, я виглядаю жалюгідно.

– Що тобі треба? – питаю роздратовано.

Очі двічі блимають.

– Я знаю, ти щось лихе. Відійди подалі від мене.

Махаю на нього рукою, мов це комусь завадить. Туман ображено відходить. Я намагаюся глибше засісти в крісло, охоплюю ноги руками. Сірий згусток відпливає на протилежний бік кімнати, висовує товстезного рожевого язика і починає облизувати стіну, присмоктуючи, набираючи на очах об'єм. Це виглядає настільки жахливо, що я з хвилину не дихаю. Вві сні це робити можна. Шість днів дивне створіння поводило себе спокійно.

– Шість днів тому ти не мислила, – невизначено обіззався туман, і страх здавив мені все тіло. – Сиділа білим клубком і заважала мені їсти, а тепер у тебе руки, ноги й голова, та справи це не міняє.

Язык дістався до стелі, туман розширився, почорнів. Слина розповзалася, немов хвиля моря. Один її потік сягнув до мене знизу, інший – навис над головою. Вже не знаючи, чого боятися більше, я зіскочила з крісла, впала і покотилася до вікна. Жовті очі, опинившись на спині туману, якщо це можна вважати спиною, блимнули двічі в мою сторону.

– Ти ба! Воно тепер може рухатися, – хіхікали голоси.

– Х-хто-о ти?! – зірвалося моє горло мишиним писком.

Язык спинився, засунувся у чорну субстанцію, і все його тіло повернулося до мене.

– Ти ба! Не знає мене. І правда! Ми ж бо не знайомі.

Туман наблизився, та я різко відсахнулася. Я вирішила оборонятися словами:

– Не чіпай мене, примаро!

– Де?! – очі здивовано збільшилися. – Привид то ти! Ха-ха-ха!

– Ні, не я!

– Невже?

І змовкла. Чомусь мені стало ніяково. Чого туман так широко засміявся? Погана з мене оборона. Це я не знаю, хто я, а він усе знає, він тут існує, цей світ його.

– Мабуть, тобі потрібна допомога? – раптово цікавиться туман.

– Не потрібна.

Я піднімаюся, з-під лоба дивлячись на співрозмовника, оминаю його і гордо вмощуюсь у крісло. Мені ще страшно, та чорний туман цього не побачить. У цей момент слина, утворивши солідну краплину, не витримує ваги і падає згори мені на голову гарбузовим пузирем

– Хі-хі-хі-хі! – вибухнули голоси, різні: чоловічі й жіночі. Знається, деякі я чула тут – у кімнаті.

Боляче і гидко. Я зіскакую з крісла і потрапляю прямісінько в море слини.

– Хі-хі-хі-хі!

– Ха-ха-ха-ха, – туман сміється разом із голосами у своєму череві.

«Він їх їсть?»

Намагаюся відліпити від себе слиз.

– Замовкни вже, – обурено бурмочу.

Замовкає.

– Якщо це заважає...

І він, ніби роблячи мені велику ласку, протягує чорну прозору руку, плавно колише її, скочуючи слину зі стін у велику бульбашку. Слиз покійно підкоряється, і водяниста бульбашка виростає до самої стелі, очищуючи кімнату та мене разом.

Так краще?

Ввічливий голос згладжує мою образу.

– Дякую, – кажу я.

– Тож тобі таки потрібна поміч, але ти не знаєш, яка.

– Хіба ти можеш мені допомогти, коли я справді нічого не знаю? – стомлено говорю.

Так, я не знаю, що зі мною, я не розумію, що справжнє – цей сон чи залишки моєї пам'яті.

– Гм... – чорний згусток дістає руки, складає їх за спину і починає повзати, як слизняк, зі сторони в сторону, ніби розмірковуючи: – Спершу треба схопити те, що тобі потрібно.

Він зависає наді мною, жовті очі насмішкують вато поблискують.

– Що тобі потрібно? – питає.

«Що мені потрібно?» Невже язикатий туман – чарівник, який вирішить мою проблему?

– Вибратися звідси! – відчай кричить у мені.

– Навіщо? Здається, тут непогано.

– Кому «непогано»? – перепитую. Ні, мій співрозмовник не розуміє мене.

Трохи подумавши, він виправляється.

– Мені непогано, а тобі – погано. Ха-ха-ха-ха! Як усе просто виходить!

– Чому радіти тільки, – не зрозуміло.

– Якщо так, тобі, звісно, необхідно покинути це місце. Недобре перебувати там, де погано.

Я озирваюся на ліжку, сподіваючись побачити своє тіло, але нічого не змінилося. Ні ліжка, ні мене – одна бездоння. Так тривати далі не може. Туман помічає мій погляд.

– Гм... а там щось є? – солодко питає.

Його тон лякає мене.

– Провалля там, – кажу я збайдужіло. – То що робити?

Насправді мені було лячно покидати кімнату. Занадто незвично робити кроки, сприймати себе крізь сон. Можливо, чорний згусток має рацію, і шість днів я просиділа незворушно, тому що просто не думала, не відчувала. Мені це тільки здавалося. По суті, я на щось чекала, але скільки треба чекати, не рухаючись, особливо тепер, коли сплуталися дійсність та ілюзія?

– Що робити? Чи ж це не кожен сам вирішувати має? – тим часом розмірковував чорний згусток. – Ха-ха! Ти ба! Тобі як пощастило. Сьогодні я вирішую за тебе. Ходи сюди.

Прозора рука бере мене за лікоть. Дотик майже не відчувається.

– Ходи, ходи, – вмовляють голоси.

Ми підходимо до гігантської бульбашки. Вона переливається відтінками кімнати, промениться час від часу м'яким сяйвом. Усередині її хлопчуться і вибухають баньки, немов хтось кип'ятить окріп. На гладенькій поверхні я помічаю своє відображення. Я помічаю і навіть не лякаюся.

– Не вражає? – питають мене.

Здається, я – це я. Волосся тільки сплутане, бліде обличчя, очі помарніли.

– Не вражає, – кажуть мої губи – синюваті, та це відтінок стін, а голос важко впізнати.

Туман аж підскочив, обурився.

– Як?! Я ж так старався. Та ти поглянь на форми, блиск і переливи. Доводилося бачити красивішу?

Тоді я розумію, що він спитав про бульбашку. І справді, чого я бачу в цьому тільки своє відзеркалення.

– Та ні, дуже гарно. Вибач, я просто там побачила себе й чомусь нічого не відчула.

Жовті очі підозріло дивляться на мене, перевіряють, чи справді мені прикро, потім переконуються в цьому і веселішають.

– Нічого, добре й те, що ти там угледіла щось ще, крім купи слини. Ха-ха-ха!

– А правда, що я білим клубком була? – питаю.

Туман бадьоро поклав мені руку на плече.

– Клубком білого димку! Та ти не хвилюйся, що було, тому немає вороття.

– Оскільки зараз я вирішую за тебе, – мовив урочисто, піднявши вказівний палець, – ти маєш іти туди.

– Куди? – перепитую розгублено.

Палець нахилився вбік і ткнув у кульку.

– Бульк, – обізвались голоси у череві, – хі-хі-хі!

Я завагалася.

– Ну, ну, вже вирішено, йди.

Прозорі руки нетерпляче підпихають мене до бульбашки. Круговорот у ній набирає швидкості, кольори змішуються, густішають, ковтають сяйво, перетворюючись у подобу чорної діри. Я впираюся ногами в підлогу. Голоси хіхикають звідусіль.

– Я не хочу! – кричу.

– Хочеш, – спокійно мовить голос, і якась сила штовхає мене прямісінько в слиз.

Поринаю у в'язку, густу речовину – і враз стає якось легше. Чорний туман махає мені рукою, прощаючись, звужує очі в посмішці. Йому не вистачає тільки театрального капелюха з різнобарвним пір'ям страуса.

– Куди я потраплю? – борюся з круговоротом.

– Туди, де маєш бути. Тут вже сама вибери, проте, можливо, ще знайдеться хтось, хто вирішить за тебе. Але, на щастя це чи ні, як відгадати?

Розважливий голос віддаляється, стихає, і світ разом зі мною поринає в темряву.

Перед стінами

Сніг холодними голками коловся вже аж за пазухою. Зла завірюха крутилася з вітром, завивала й сміялася, мов остання божевільна. Вона робила своє діло і ні на що не зважала. Замело кругом так, що кучугури, мов збиті вершки, діставали до гілок яворів і за ніч погрожували разом із фугою повалити старі дуби, що десь із глибини лісу виглядали, тріщали та гнівались. Ні неба, ні даліни – нічого не було видно в глухому лісі. Але цю стежку, навмисно розчищену вітром, я побачила. Здолавши багато кроків, дряпаючись об гілки, які чіплялися за все, що могли схопити, я нарешті ступила на неї – і одразу проясніло: вийшов молодий місяць, на-

повнивши ліс казковою чарівністю. Хуртовина вихором помчалася далі. Вітер ущух, іній заблищав на березах, ялинки нагадували морозиво, тільки зі смертельними ефектом.

Я відчувала чийсь присутність, та це не злякало мене, і я пішла далі. Сніг приємно рипав.

Рип та рип.

Дивлюся вниз, бо щось не так, звісно, – йду зовсім боса. Мої ноги, не погоджуючись до останнього з такою витівкою, трохи напухли і налилися рожевим. Та я йду далі по цій стежині серед дерев, серед блиску заметів.

«Мабуть, це боляче і дошкульно», – бідкаюся про свої ноги, але нічого не відчуваю серед страшного морозу. Навіть моя голова з кошлатим темним волоссям, притрушеним білим пушком, здавалася легкою і пустою. Ось тільки ніс не відпустив, тому дихати доводилося лиш ротом.

На мені овеча жилетка під сірим сарафаном. Здається, у мене такої не було, але не знаю, чи варто про це пам'ятати. Я чимдуж куталася в неї тільки з принципу, що довкола зима. Стежка вела прямо, інколи звиваючись змією. Звідусіль біле сяйво сліпило очі, але ліс починав розступатися, дерева порідшали і показали мені тісну галявину. За нею виднілася брама – місце, до якого я йшла.

Брама являла собою величезну льодову стіну аж до неба висотою і таку широку, що тягнулася з одного краю обрію до іншого. Деревця цілими купами примерзали до цієї крижаної брили. На ній мороз малював закручені візерунки та викарбовував, на диво, обличчя. Серед них я розгубилася.

Вони передавали безліч веселих і сумних емоцій із їх прихованими і щирими відтінками, та тільки найбільше, у кілька метрів, обличчя жінки в горельєфі не виражало нічого. Я заціпеніла перед ним. Льодові очі пронизували, заглядали в найглибші таїнства душі, вивертаючи нутро. Важкий погляд, заокруглені брови, правильно-пропорційний овал лиця і ледь помітна усмішка. Ні, це ж не Джоконда, але прихований відтінок ніким не розгаданого почуття беззвучно грає на кризі.

Байдужість, справді, цілковита байдужість.

Гіркота невидимою шовковою стрічкою обвиває мені горло. Я хапаюся за нього, задихаюся, падаю на коліна і плачу. Обличчя жінки незворушне. Гарячий потік сліз обпалює мені щоки, стирає іній з повік, пече пальці. Краплі летять на землю, важчають, набувають форми і – трісь! – розбиваються замороженими росинками об каміння. Гострі шматочки розлітаються в різні сторони. Я виявляю, скільки брил поховано в цих снігах. Я знаю, це не просто каміння, це залишки життя. Чи не тому так багато облич

пам'ятає стіна? Чи не тому так багато емоцій було розчавлено усмішкою цієї жінки? Хіба через це я плачу? Хто вона? Хто взагалі міг витримати цей погляд?

Мої гарячі сльози не оживлюють камінь, не гріють і не приносять болю. Її обличчя непорушне. Якщо ніхто, отже, повинна витримати я.

Дивлюсь на неї, як на зятятого ворога, як на останнє, що споглядаю, перед крахом світу, і світ звужується, натягується тонкою струною. Я не люблю і не ненавиджу, я не сміюся і більше не плачу, я нічого не відчуваю, я не маю емоцій. Ще б трішки витримати, допоки незримі ниточки-струни не почнуть рватися одна за одною. Ще б трішки витерпіти, допоки не відійде темінь, не прогляне світло. Ще б вистачило сили схопити те світло, холодне воно чи тепле, й побачити, чи є там хтось? Чи є там хтось?

– Володарка холоду й байдужих сердець, – видихаю і падаю лицем у замет.

Мороз проходить крізь мене, й від мене нічого не лишається.

Я прогнала.

Тихо, стурбовано починає спускатися сніг. І якби були в мене рани з червоною кров'ю, він би припорошив їх і сліду не лишив від мене. Ніхто б мене не згадав, і стала б я грудкою каміння. Але я ще можу мислити і промовляю ледь чутно:

*До болю розплакатись можна,
Це тяжко й не дуже.*

Ні, я не маю казати байдуже.

Ні, я не буду звучать в унісон,

*Ні, не говорять каміння у тон
Повітрю.*

Мовчать – це легко й не дуже.

Так, ти повинен казати байдуже,

Так голосами лунає у тон

Сила.

Ти – камінь, а я тільки сон.

Невже це все і більше нічого не чекає, і більше нічого нема? Сюди я мала дійти? Тут я хотіла бути?

Безтурботний ліс і неупереджений, мов давній споконвічний недруг, раптом вибухає дзвінким сміхом.

– Ха-ха-ха-ха, Нечувана, отдавай кожуха! – крикнули мені з ближнього явора. – Лежиш у нашому снігу, а кожуха не зняла. Що за неповага?

«Де ви бачили, щоб у житті так щось вибухало? – лежачи, думаю я. – Ні, там, якщо згасаєш, то згасаєш. Звісно, можна собі щось ще видумати, черговий сенс буття, і для цікавості почекати, скільки він протримається. Чи я просто знову хочу, щоб за мене вирішували?»

– Зажди, Маківко, – стурбовано обізався інший дівчачий голос від ближчої ялинки, – а хіба-то кожуха треба знімати?

Піднімаючи голову, спостерігаю два дивних створіння, схожих на дівчат у підлітковому віці. Волосся в них пишне, довге і точно не чесане з півстоліття, на голові красуються справжні тваринячі вуха, очі великі з густими віями. Самі вони худенькі, мов палиці, на яких почепили мішковину, бо саме на мішки було схоже їхнє просте вбрання. Ззаду виднілися лисячі хвости. Дівчата звисали на гілках униз головою, мов кажани, і з цікавістю дивилися на мене чи, точніше, на мою жилетку.

– Якщо треба, я зніму, – кажу, встаючи і струшуючи сніг.

Э Направду, це ж не моє.

Дівчата переглядаються і разом дзвінко промовляють:

– То нехай Дідух скаже. Де се він бродє?

– Ти його вчора в заметі закопала! – раптом крикнуло ще одне дівчисько і впало горілиць з дерева, тільки ноги та хвіст вистромилися зі снігу. Інші дві знову засміялися.

– Ось, Оксамитко, ти й відкопаєш!

– Хм! Ходімо, Маківко, – взяла руда за руку білявку, – заберемо її наступного року.

Вони зиркнули на мене.

Хіба це ввічливо? – білява засумнівалася.

– Нехай посидить, ходімо. Через століття її заберемо!

Сказали й пострибали по гілках, дзвінко сміючись. Мені стало моторошно. Стою далі, не знаю, що робити, поглядаю на рожеві ноги, думаю, чи скоро відпадуть пальці й чи хочеться мені плакати, чи не хочеться.

– Га? Що-що? Що ти думаєш? Чи хочеться падати? – із замету, мов пробка, вистрибнула чорноволоса Оксамитка з вовчим хвостом і вухами.

– І не хочеться, та доводиться! – мовить, посміхаючись. – А ось підніматися кожного разу ліньки. Поглянь, Дідух зі мною теж згоден.

Вона витягнула зі снігу пучок торішньої соломи і кинула під ноги.

– Що це таке? – питаю.

– Не що, а хто! – пучок ожив і сам мене миттю виправив.

– Вибачте, – я зніяковіла і відступила на крок.

– Буває, буває, – мовила солома, струшуючи з себе білий пух.

Тимчасом позаду мене підкрадалися...

– Вовча Шерстіна! Не займай нашої гості, – злегка гримнув Дідух.

Оксамитка відскочила, надулася:

– Та я ж не все одразу хотіла з'їсти, чого кричиш.

– Знаю я твоє «не все». Отямитися не встигнеш, як самі кістки залишаться. При самих кістках не погуляєш, – тоді до мене: – Я, до речі, не з соломи, а з найкращого сорту пшениці, то синиці, хитрющі, насіння ховрахам минулого року

віддали, але плутати з соломною все ж не варто, коли я пшениця...

– Е-е-е, стій, стій, тільки не починай знову про ховрахів! Ховрахи не винні, що їсти хотіли, а слова не скажуть, хто ти є насправді, – зі стовбура ясена вийшов русявий хлопець у джинсах і светрі.

– Сашко, дух непутящий, ану згинь! – образився Дідух. – Ти не з цього місця.

– То й що?! – зухвало обізвався незнайомець.

– Приперся, як його не звали, в невчасну okazію! Знову повчання почнеш роздавати за дарма. Не треба мені тут вдавати розумнішого, ти ж бо все зробив не так (тут Дідух натякає на обставини, що трапились у «Володарці темряви», іншій частині циклу. – *Авт.*), – нарікав пучок, аж квоктав, мов півень.

– Мов півень, облитий водою, – не зважаючи на його слова, жартома додав Сашко і підморгнув мені блакитними очима. Оксамитка за його спиною обнюхувала стовбур, ніби розмірковуючи, звідки відтіля можна вийти. Не знайшовши відгадки, вона розвела руками, показуючи мені, що не знає.

Дідух у цей час продовжував докоряти:

– І так завжди, чи хто тебе зве!? Як тільки я собі знайду щось цікаве, ти вже тут як тут. Не потрібен мені цей закон підлості на мойй галявині.

Я усміхнулась.

– Ну, чому зразу про підлість? А якщо я хочу таким чином допомогти, навчити, – заперечив хлопець.

– Куди годиться допомога від того, хто сам собі допомогти не здатен, – відмахнувся пучок.

– Мені, можливо, інші допоможуть.

– Можливо, так, можливо, ні. Можливо, й те, що все можливо, – скривився Дідух.

– Усе одно набридло бродити. Давайте не тягнути часу, ми ж тут не самі, тепер у нас є гостя. Як звуть тебе? – Сашко звернувся до мене.

Повисло мовчання, усі дивилися в мій бік. Я вагалась, але не тому, що не хотіла казати ім'я, а тому, що не могла його згадати.

– Лисячі Лапи, що були тут дотепер, обізвали її Нечуваною, – мовила Оксамитка.

– То що, ім'я її Нечувана? – розмірковував Дідух

– Певно, краще дати їй нове ім'я, – втрутився Сашко. – Хто які пам'ятає?

– Я знаю, я знаю! – застрибала Вовча Шерстина.

– Ні, мені більше відомо, – встряв Дідух, і галявина наповнилася суперечками.

Ця дивна компанія зі звичайного на вигляд земного хлопця, пучка настовбурченої соломки, чи то пшениці, і дівчинки-підлітка з вовчими вушками та хвостом, не вкладалися в жодні рамки мого сприйняття. Але чомусь ставало спокійніше, тілом котилася тепла хвилька. Ось сніг уже не здавався таким колючим, а ліс – таким насупленим.

– Не треба мені іншого імені, немає в мене нічого нового, – тихо мовила я.

– Е-е? – всі замовкли, спрямувавши на мене погляди.

Оксамитка якось злякано зиркнула. Дідух діловито підійшов і мовив:

– Чого ж ти одразу не сказала, що загублена?

– Звична справа, – сплюнув Сашко.

– Мовчи там, звідки тобі знати, хто такі загублені, – таємничо мовив він, – коли ти гульвіса!

– Я знаю, що ви про мене думаєте, і мене це не хвилює, бо я знаю, хто я.

Хлопець говорив легко, зовсім не гніваючись на образливі слова.

– Ну-ну, знає він.

– Це... – позаду почувся стурбований голос Вовчої Шерстини, – це вона схопила її ім'я, тому гостя потрапила до нас. Вона...

– Мовчи! – grimнув Дідух.

Небо потемніло, хмара підступно закрила місяць, дунув холодний вітер, десь здалеку загуло. Чорні гілки засичали, мов змії.

Ми стояли й не рухалися, мовби очікуючи, поки щось станеться неподалік. Я чомусь глянула на обличчя крижаної жінки. Тепер воно посміхалося, чи це лише так привиділось?

– Треба бігти у справах, поки сніг не пішов, – почувся задумливий голос Дідуха.

– Гм, здається я щось загубила, – мовила дівчинка, підносячи пальця до рота.

– Ось так і буває, що не буває! Загубила вона! – забурчав пучок.

Їх тіла поступово ставали прозорими, окутувалися ріденьким блиском, допоки не розчинилися.

Як і не було.

Остеронь стояв Сашко.

– Що відбувається? – турбуюсь я.

– Це знає лиш той, хто світом владає. Не лякайся, йди далі, вони пригадають тебе пізніше, – мовив він, зникаючи з посмішкою.

Я залишалася самотньою.

За крижаним обличчям

Холодно. Сліпить очі біле небо, сліпить біла земля.

Холод. Від нього немає рятунку. Він здавлює, сплющує, приневолює, спокійно та владно примушує підкоритися. Дає зрозуміти, що вибору немає в цьому світі, і ти мусиш стати його часткою: тріснути кригою на річці, припорошити снігом грона горобини, приспати інеєм березу, зійти лавиною з крутого шпилю гори або ж обгорнути його волохатою хмариною. Ще можна стати тишею і переслідувати кроки зайця, чорний ніс лисиці, подих вовка або політ дрібного птаха. Якщо вистачить сил, можна навіть заглушити перекличку синиць у глибині лісу, але туди не варто заходити. Ліс не відпускає тих, хто турбує його. Він спить удалині, ховає таємниці від ока небес. Тіні густих, тонко-гілчастих дерев падають на білий килим, злічуючи час, якого тут не існує, від сходу до заходу. Сплять гострі крижані гори на обрії, закутані пухкенькими хмарами.

Споконвічна зима – це царство Володарки холоду. Сон порядкує тут, і тільки його майже нечутні кроки видають, порипуючи, замети. Рип та рип – тишком ходить Сон, але Споконвічна Тиша в цю мить пронизує його тонким кинджалом, аби мовчав.

Дерева трохи розступаються і запрошують на невелику просіку, покриту крижаними квітами. Там, серед синіх тіней, у білому, всипаному льодовим бісером вбранні та в хутрі, розкинувши довгі срібні коси, спочиває на снігу Володарка холоду. Обличчя її ледь рожеве, чисте, як холодна вода, а сірі, спокійні та трохи презирливі очі споглядають зараз молодий місяць, що ледь напився крові в прозорому небі.

Неподалік, мов наляканий, упав з гілки сніг. Майнуло два чорних крила.

– Невже я стала настільки крижана, що навіть місяць, здається, дивиться на мене так само

зневажливо, як я на нього? – лунає її дзвінкий голос. – Ти тільки поглянь, Вороно! Се правда?

Та Ворона на гілці бачить, як лукаво поблискують очі холодної королеви.

– Неправда, Володарко, – каркає, кланяючись, вона.

– Брехунка, – стискає ображено рожеві вуста Володарка, а очі її сміються.

Рип та рип.

– Тиша перестаралася цього вечора, настільки безгомінний ліс. Це, мабуть, сумно?

– Сумно, – підтверджує Ворона.

Рип та рип.

– Шкода, не знаю, що таке сум.

Тонкі пальці торкаються до дрібних кришталіків снігу, зліплюють їх у грудку, скочують у маленькі кульки.

– То що тобі сказали хмари?

– Що справи не буде, Володарко.

– Гм... Ось як.

Кульки розсипаються перлами.

– То слід і надалі вести війну, допоки Час не прийшов.

– Лиш Час нас може розсудити, та в забуття йому дорога в хащах лісу, – кланяється Ворона.

– То й добре, – легко погоджується пані.

На мить по обличчю Володарки промайнула тінь. Одна перлина відділилася від інших і покотилася опріч. Сіре око Володарки мовби очікувало подібного, тож пальці витягнули із сукні шовкову нитку й хутко нанизали намисто.

– Кому б подарувати сльози снігу? – задумалася королева, розглядаючи власне творіння.

– Мабуть, тому, хто сліз не має, – каркнула служниця.

– Та ж плачуть усі, невже є ті, хто менше плаче?

– Буває.

Рип – шмигнув заєць під кущ.

– Хто ж це такі? Ти літала у світ і бачила, то розкажи.

– Кар-р-р, літала я і зустрічала Ваші відзеркалення.

– Вони існують? – у голосі лише здивування.

– І кожен із них – це Ваш служник, – увічливо поклонилася Ворона.

Жінка задумалася, схилила голову, з цікавістю вдивляючись у перли. У них угледіла, як на обличчя впали білі пасма. Завила їх за вухо.

– То кожному по намистині слід подарувати...

Місяць ковзнув променем по них, і вони заблищали в переливах. Ворона промовчала. Перлини ті несли в собі отруту, яка б навіки заохолодила серце людини... Чи має Ворона те слово, котре здатне роз'яснити крижаній королеві, що «добре» для неї – це, насправді, «погане» для інших? Ні, не має. Ворона розуміє це, тому мовчить. Слова, які так сильно боготворять люди,

часто не мають жодної вартості. Вони вигинаються й ухиляються, ховаються за вустами.

Та дещо Ворона пропустила. Нічого просто так не проходить повз Володарку холоду. Якщо загубилася перлина з намиста, то легка тінь на її обличчі щось устигла-таки сказати.

– Правда? Хоч я і не Володарка тіней, – усміхнулася жінка.

Чи пам'ятає Ворона, щоб щось просто так губила Снігова Королева?..

Перед стінами роблю я крок

Мої пальці почали обмерзати. Стіни з гуркотом розступилися, обличчя жінки тріснуло. Я гадаю, що ненадовго це сплюндрує її красу. Тонка щілина тягнулась аж до неба, запрошуючи мене увійти в її жахливе кремезне нутро.

Я обернулася й зрозуміла, що залишатися одній у лісі небезпечно. Як мені знати, що за створіння можуть з'явитися переді мною. Та й ліс насупився, неначе погрожував. Більше стояти не можна.

І я йду вперед, зі страхом, що стіни зімкнуться знову, але все ж іду, та потрапляю в справжню морозну камеру. Холодна пара дмухнула мені в обличчя, зашипіла. Товща стіни оприявила собою величезну брилу води. За шарком криги нею показалося справжнє дно чистої ріки. Там плавала гігантська скумбрія, по самому дну повзали величезні раки, а соми були розміром із кита. Сині тіні впали на моє обличчя, але ще мить – і його освітило біле сяйво. Тось на диво прекрасний запримітив мене за товщою льоду і підпливав.

Я задивилася із захопленням. До мене приглядалася справжня біла, неначе прозора, русалка, чоловічого роду. Створіння було дивовижно гарне й привітно усміхалося мені. Його рука з ластами припала до льоду, і я, трохи не сміливо, приклала свою.

«Можливо, цей світ не такий і лихий», – подумалося мені в цю мить.

У другій руці русалки сховалася маленька золота рибка, яка випурхнула у воду, наче плашка. Щось стривожило її. Я обернулась: і справді – підступним стінам набридло чекати. Брили почали сходитися.

Русалка махнула хвостом, дно стрепенулося, заходилося хвильками, і я чимдуж побігла вперед, збиваючи п'яти до крові.

«Дівчинко, – раптом почувся мені причаєний голос, – лише здогадуватися могла я, що він був русалчин, – як зустрінеш її, не лякайся. За її крижаним обличчям ховається серце. І навіть якщо ми загинемо всі, нехай воно сповниться...»

Скрегіт. І голосу не чую, а бачу лише смужку світла вкінці. Стіни змикаються, і все, що

встигаю, ковтаючи сльози, – це стрибнути туди і шкереберть покотитись у сніг.

Самотність у лісі

Ворона-служниця очікує наказу. Вона теж відчула, що брама прочинилася, впустивши когось. Це буває не часто, але Володарка мовчить, роздивляючись засніжену калину. Щось покляло сум на її очі. Чиїсь слова, що сказані у водах. Як необережно, вона ж почує все, їй швидко снігур доповість.

Птах не витримує:

– Якщо це новий ворог, лише скажіть, я миттю прокушу йому шию!

Білі вовки-служники визирнули з-за пагорбів напоготові.

Вона легко сідає на трон, що миттю виріс із снігу під калиною.

– Роби, як знаєш, – мовить без тіні емоцій.

Ворона каркнула вовкам виступати й здійнялась увись велетенським чорним шатром, передчуваючи поживу...